

آئونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۲۷۵) آلتی آیلانی
(۱۵۰) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی ۳۲۵ غروشدور.

نسخه سی ۵ غروشدور .
ایکی نسخه برآزاده
(۱۰) غروشدور
سنه لکی ۵۲ عددور .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندن

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسئله موافق آثار مع المنونیه
قبول اولتور . درج ایدلین
یازیلر اعاده اولتاز .

الشیخ الاسلام

سر ۱۳۳۰

آدرهس تبدیلنده آبرنج
۵ غروش کوندورمیلدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسی محتوی
بولونسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لریک
فرانسهجه یازلسی رجا اولتور .

یاره کوندورلدیکی زمان نهیه
دائر اولدینی بیلدرلی
رجا اولتور

اتبعون اهدکم سیل الرشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

جلد ۲۲

۱۳ ایلول ۱۳۳۹

* پنجشنبه *

۱ صفر ۱۳۴۲

عدد ۵۶۰-۵۵۹

آنغلیقان کلیساسنه جواب

شرعی دلالل جلدیسی طرفنده آنغلیقانه کلیسانه کوندوریلرک اوزره ترقیقات و تالیفات اسلامیه هبئت علمیسی رئیس عالیسی شیخ عبدالعزیز
یاربسه افندی حضرت تائربک تالیف بو یوردقندی جوابدر :

خورما آشینی حدیثنده اولدینی کبی و سزله دنیا کزله عائد ایشلری
دها ای بیلیرسکیز ، لیکن الله طرفندن سزله برشی [حکم شرعی]
بیلدیره جک اولورسم اونی قبول ایتملیسکیز . چونکه بن هیچ برزمان
اللهک آغزندن یالان سوبله م . ، بو یوردیلر .

ایشته قرآن کریمله سنت محمدیه بوقدر برتعلیم ایله اکتفا ایدیور .
(قل لا اجد فیما اوحی الی محرماً علی طاعم یطعمه الا ان یکون میتة
اودماً مسفو حاً او لحم خنزیر — سورة النعام) [۱] ، (حرمت علیکم
المیتة والدم ولحم الخنزیر وما اهل لغير الله به والمنخنقة والموقوذة والمتردية
والنطيحة وما اکل السبع الا ما ذکیم وما ذبح علی النصب — سورة
مائدة) [۲]

دین اسلامک ارکان سیاستدن بری ده ذریعه لری سدا ایتلرک و مقاصدک

[۱] اولرهدی که : بکاوچی اولونان شیلر آره سنده بوسزک حرام دیدکلر کزی
بییه ایچون اولمش حیوان آتی ، یاخود آقار قان ، یاخود خنزیر آتی اولماق
شرطیه کرچکدن حرام اولاتی بولامایورم .

[۲] اولو ، قان ، خنزیر آتی ، صوکره الاهدن باشقه سنک اسمیه
بوغاز لانان ، برده بوغوله رق ، یاخود اوروله رق ، یاخود یوکسکدن دوشه رک ،
یاخود بر حیوان طرفندن سوسیه رک ، یاخود جاناوار طرفندن یرتیه رق ده
جانی اوزرنده ایکن یتیشلوب کسیده دن اولن حیوانات ایله اصنام ایچون ذبح
ایدیلر سزله حرام قیلندی .

دیه اسلامک خصائصی

شیمدی ، معقولات ایله احکام شرعیه قسملرندن باشقه اولوق
اوزره دینک « غیبیات » نامیه اوچنجی بر قسمی واردر که عقل بشر
ایچون نه ماهیتی آکلامق ، نه ده وجودینی اثبات ، یاخود نفی ایتک
امکانی یوقدر . جنت ، جهنم ، احوال قبر ، صراط ، میزان ، نعیم ،
عذاب و امثالی کبی اسان متکلمینده سمعیات دینیلن شیلر بو قسمه
داخیلدر . چونکه عقل بشر منطق میزانلرندن برینه مراجعت صورتیه
بونلری ادراک ایده من . بونلرک سندی و عمده سی یالکیز پیغمبرلرک
تبلیغیه سماوی کتابلریدر .

بعضلری بوقسمی متشابهانه ادخال ایدیور . اوزمان طبیعی معاً
و حکماً اولرله لاحق اولور .

لیکن زراعت ، ایستجیلک ، صنایع ، بیه جک ، ایجه جک ،
کیه جک کبی دنیایه عائد ایشلره کئنجه دین اسلام بو خصوصده انسانلره
آنحوق ضروری اولان جهتلری بیلدیرمک و لازم کان ترغیب و تشویقده
بولونمق اکتفا ایدیور . کیفیت تطبیقنه ، صورت اداره سنه ، اصول
اصلاحنه ، طرز تنویعنه کئنجه علیه الصلوة والسلام اقتدیور بوبابده

امطانی و سائرده شمیل ایدمکده . ایشته بوزرکنک اوزرینه کرک معاملاتہ ، کرک اخلاقہ عاند نامتاهی احکام اقامہ اولونمشدر . بناء علیه هر هانکی بر عمل برغایه مؤدی اولدیمی ، اوغایه نك تابع اولدینی حکم عملده تشمیل اولنور ؛ كذلك هر هانکی بر وسیله انسانی ممنوع اولان بر نتیجه ایصال ابتدیی ، عینی ممنوعیت او وسیله یه ده شامل اولور . وجوده و عقله ایراث ابتدیی زیانلردن طولانی مسکراتک منعی بو اساس اوزرینه در . شیمدی بونلرک سکر و یرمه یه حک قدرینی ایچمک چوغنی ده ایچمه یه بول آچه جینی و بر معناد انسانی تکراره سوق ایدہ جکی ایچون دین اسلام اومضر اولیان آز مقداری ده مضر اولان جوق مقدار و وسیله اوله جفندن طولانی تحریم ایدیور . عینی جمله دن اوله رق بابانچی برقادینله برارکنک مناسبده بولونمسی قطعاً حرامدر . بناء علیه بویله ایکی بابانچینک بوخرامی ایشله ملرینه وسیله اوله حق هرشی ده حرامدر . او حالده شریعتک بابانچی برقادینله بابانچی برارکنکی برآرده یالکز قالمقندن صورت قطعیه ده منعی بوندن نشأت ایدیور . كذلك شریعت قادینه بوزینی ، کوزینی اورتمسینی فرض قیلما یارق بو قسمی مستور طوتوله حق طرفلردن استقنا ایتمش اولقله برابر فساد اخلاقی به مؤدی اولدینی تقدیرده مفتی بونلرکده اورتولمسی وجوبه دائر قوی ویره بیلیر .

بو اساسلرک امثالندن بری ده علمانک « اوانه مفسدت سیاهی رتب ایدره و اهییک ترکی لازمدر . طرژنده کی سوزلریدر . مثلاً باشلارنده کی امیرک ظلمی ، یاخود کوتولکی کورولورسه جماعت مسلمین ایچون ، قیام ایدرک یا او امیری یوله کتیرمک ، یاخود عزل ایتک واجب اولور . لاکن شاید اوامیر اولجه ارتکاب ابتدیی قباحتلردن دها بامان برفته ، دها بویوک بر فساد چیقارده حق فطرت و قدرته ايسه اوزمان مسلمانلر ایچون بو قورقو دائم اولدجه حریفی محاسبه به چکمکدن ، کندیسنه قارشى شدت قوللاقمقندن واز کچمک وجوب کسب ایدر .

حاصلی ذریعه لرك سدیله مقاصده ترتب ایدہ جک احکامک و سائلده تشمیلی اساسات اسلامیه آرمسندہ اک شمولالی و سیاسی ، تعاملی ، اجتماعی وقایع و حارثاتی الزیاده محیط اولان بر اصلدر . فقه کتابلرندہ بوکا دائر حسابسز مثاللر ، حسابسز شاهدلر وار . بناء علیه زده ونه زمان اولورسه اولسون مسلمانلر محتاج اولدقلى احکامی استنباط ایچون - ولو اسکی مجتهدلر طرفندن اجتهاد ایدیلشکن صوکرده دن کن جماعتلرک مصالحه توافق ایتمین وسعادتلرینی کاول اولیان حکملره مخالفتده بولونمش اولسونلر - بینه بواصله مراجعت ایتلیدرلر .

مسلمانلقدہ کی ارکان سیاستک اک باشلیجه لرینی یوقاریدن بری صایدیغمز ایچون شیمدیلک یوقدرینی کافی کورده رک سوزی بینه اسلامک مدار امتیازی اولان خصائصه ارجاع ایدہ جکنر .

۹ دین اسلامک
اسلامک الهی اویله براللهدرکه اوندن باشقه اله یوقدره ، باقیدره هر آن بوتون خلقت اوزرنده حاکم وقائمدر ؛ نه اویوقلار ، نه اویور ؛ کوکلرده ، یرده نه وارسه هپسی اونکدر ؛ کیم تصور ایدیله بیلیرکه قالقسونده اذنی اولقسزین نزدالهیسنده شفاعت ایدہ بیلسین ؛ مخلوقاتک ایشله دکارینی ، ایشله یه جکلرینی بیلیر ؛ علمی بوتون کرکاری ، یری قوجاقلار ؛ وبونلرک نکهبانلنی کندیسنه آغیر ککر ؛ یوکسک ، بویوک آنجق اونک ذات کبریا سیدر . ۱]

دین اسلام خالق ذوالجلالی متفرق صورتلرله بیلدیریور . اولایات قرآنییه ده کوردیکمز کبی ملکوت سماواتی ، ملکوت زمینی و بو ایکی ملکوتک احتوا ابتدیی کائنات ایلہ مقصاد اولدقلى قوانین طبیعی نی نظر امعاندن ، تأملدن کچیرمه به دعوتده بولونیور . صوکره تبلیغ ایلدیکی اسماء حسنی ایلہ بو تعریفی اکمال ایدیورکه طقسان طقوزه بالغ اولان او اسملر شونلردر :

الله ، رحمن ، رحیم ، ملک ، قدوس ، سلام ، مؤمن ، مهیمن ، عزیز ، جبار ، متکبر ، خالق ، باری ، مصور ، غفار ، قهار ، وهاب ، رزاق ، فتاح ، علیم ، قابض ، باسط ، خافض ، رافع ، معز ، مذل ، سمیع ، بصیر ، حکیم ، عدل ، لطیف ، خیر ، حلیم ، عظیم ، غفور ، شکور ، علی ، کبیر ، حفیظ ، مقیت ، حسیب ، جلیل ، کریم ، رقیب ، مجیب ، واسع ، حکیم ، ودود ، مجید ، باعث ، شهید ، حق ، وکیل ، قوی ، متین ، ولی ، حمید ، محصى ، مبدی ، معید ، محی ، محیت ، حی ، قیوم ، واجد ، ماجد ، واحد ، احد ، فرد ، صمد ، قادر ، مقتدر ، مقدم ، مؤخر ، اول ، آخر ، ظاهر ، باطن ، والی ، متعال ، بر ، ثواب ، منتقم ، عفو ، رؤف ، مقسط ، جامع ، غنی ، منفی ، مانع ، ضار ، نافع ، نور ، هادی ، بدیع ، باقی ، وارث ، رشید ، صبور .

شو صایدیغمز اسماء حسنی جناب حقک اولدینی کبی صفات کمالی مشعر بر جوق اسماء السیه دها واردر . چونکه حکمتیه پایان تصور اولونه میان او فاطر ذوالجلالک ماهیتی ابدیاً بشرک قاصرده سنه قلاشی برده بوش اولوب قاله جق و یالکز اسماء حسنیاسیله ، صفات کمالیه تجلی ایدہ جکدر .

ذاتاً او کبریای مطلقک کهنه وقوف طلبنده بولونعق عجزدر ، محال ایلہ اوغراشمقدر ، اویله یا ، نفسنی ، نفسک مدار قیامی اولان روحنی بیلیمکدن عاجز انسان ایچون او سر اعظمی ، او نور ازلی

۱] الله لا اله الا هو الحی القيوم لا تأخذه سنة ولا نوم له ما فی السموات وما فی الارض من ذاللی یشفع عنده الا باذنه . یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولا یحیطون بشئ من علمه الا بما شاء وسع کرسیه السموات والارض ولا یؤده حفظهما وهو الی المظیم — سورة بقره .

خوف و حرمتہ شایان کورور؛ رحمت و محبت الہیہ کلمتہ اوکا هیچ بر قیمت و رمز، صوکرہ بر قسمی دہ الہیہ قربان و یرمکسین خوشنود ایدیلہ من، سرت، اکشی یوزلی تمیل ایدر و بو خصوصہ قیزلری، یاخود کمنجلیری بوغازلامقیدن چکنمہ یجک درجہ لردہ افراطہ واریر، واقعا دیگر دینلردن بعضی دہ اللہ الیہ قوللری آرسندہ متقابل محبت اوزرینہ مؤسس بولونیور؛ لکن اونک بانی باشندہ ترہیب و تہدیش اساسلرینہ استنادیدن نامتہای ادیان موجود، بونکله برابر محبت اوزرینہ قورولان بر دین هیچ بر زمان عام و شامل اولہ مایور، زیرا بویله بر دیندن فیض آلہیلہ جکر آنجق بشرک او محدود قسمیدرکہ فطرتلری صفوت ازیلہ دن نصیبہ دار، روحلری ہر دلو شائبہ دن آزادہ، نظرلری مادبانک سفیل حدودی آشنش، بوتون امللری الہی سومہیہ واللہک کندیلری سومسنہ، الہی خوشنود ایتہیہ واللہدن خوشنود اولہیہ معطوف بولنورہ اوت ہریردہ و ہر زمان بویله انسانلرہ تصادف ایدیلہ بیلیر، آنجق دیگرلرینہ باقجہ دکڑہ نسبتلہ داملہ، ارضہ نسبتلہ ذرہ کی قالیرلر، انسانلرک بو خصوصہ کی درجہ لری معلوم، موقعلری ایسہ معیندر۔

مادام کہ ادیان الہیہ کاملرک کالفی، صدیقلرک حریم قدس قری آرتریمق ایچون کلشدیر، اک مهم مقاصدندن بری دہ بشرک سینہ سندہ دوران کونا کون اخلاقی خستہ لقلرہ چارہ بولمقدیر، زیرا اونلر طور دجہ نہ فردلر، نہ دہ جاعتلرلہ املر ایچون سعادت امکانی اولہ ماز، بونک ایچوندرکہ آیات قرآنیہ دین اسلامک بوتون بومقاصدی جامع اولدینفی بیلدیریورده کتاب الہی یورہ کردہ کی خستہ لقلر ایچون عین شفاء و مؤمنلر حقندہ رحمت محض اولمق اوزرہ توصیف ایدیوز۔

ایشتہ اسلامک الہ ازیلی بو فطرتلرک مختلف انسانلرہ کندی طبیعت و استعدادلرینہ کورہ تجلی ایتک دیلہ دیکی ایچوندرکہ عابدلری طرفندن دیگر معبودلردہ وجودی توہم اولویان متفرق صفاتک کافہ سنی کندی ذات اقدسندہ طویلادی، اسکی معبودلرینہ قارشی طویدقلری مدہش قورقودن باشقہ بر شیلہ اصلاحنہ امکان اولمیان بت پرست زنجیلرہ و امثالہ «جبار، قہار، منتقم» اسملرلہ تجلی ایتدی، مال دنیاہ رغبتی چوق اولانلرہ «مغنی، وہاب، واسع، نافع» صفتلرلہ کوروندی، عشق الہیدہ قانی اولمق، حریم قریہ یاقلا شمع ایستہینلرہ کلمتہ بونلر «ودود، مہمین، مؤمن، سلام، رؤف، رحمن، رحیم» کی اسماء کریمہ سندن دیلہ دکاربینہ صاریلہ بیلیرلر، روحلرہ طایوب اونلرک یوزندن نعمت، برکت، رزق اینسنی، بلالرک، ضررلرک، صیریلسنی بکلہ یں کیمسہ لردہ جناب حقہ دونہ رک «وہاب، رزاق، باسط، مقیت» اسملرینہ صیفہ بیلیرلر، معاصیدہ پک ایلری کیدرک حقک «علیم، حسیب، حکم، عدل، رقیب، شہید» کی

اقدسی بیلہ مہمک قدر طبیعی بر شی اولورمی؟ بونک ایچوندرکہ علیہ الصلوٰۃ والسلام اقدیمز دائما للہک ذاتی دوشونمکدن منع ایدرک آثار و افعالی اوزرندہ اعمال فکرہ تشویق بویوروزلردی، بونکله برابر پیغمبرمک شو امرندہ دیگر بر معنا دہا وار؛ او رسول حکیم اُمتہ درس و یریور؛ یا اخلاقی تہذیبہ مدار اولہ حق، یا کندینسی بر رذیلہ دن قورنارہ حق، یاخود اونک متنوع، مختلف امورینہ صلاح و یرہ جک نافع تبعلر کی حیات فانیہ و ثانیہ سندہ ایشنہ یارایہ حق شیلردن ماعداسیلہ اوغراشمہ مسنی توصیه دہ بولونیور، بونک ایچوندرکہ اسلام جناب حقک تعریفندہ ہریری روح بشرک اصلاح نقطہ نظرندن خاص و مفید بر معنایہ دلالت ایدن صفات الہیہ طریقہ التزام ایتشدیر، معلومدرکہ انسانلرک عقللرلہ روحلری طبق یوزلری، شکللری، رنگلری کی باشقہ باشقہ در؛ ایستہ بو اختلافک منشأی کندی فطرتلری اولسون، ایستہ عوامل و مؤثرانی نادرا بری برینہ بکڑہ یں محیطلری بولنسون، عمومیتلہ عقولک، ادراکاتک، تمایلاتک، ہوساتک متخالف بولندیغندہ کیمسہ مناقشہ یں محل کوردرمز۔

بردہ نامتہای دینہ جک قدر تنوع ایدن اخلاقی و روحی خستہ لقلری تک علاج ایلہ مداوانہ قالدیشمق بر معنا افادہ ایدرکہ اودہ عقاسزلقدر، بویله بر تشبث عینلہ بدنی خستہ لقلرک ہر دلولسنہ قارشی تک اصول، تک علاج قوللاقمق کی اولمازی؟ ہریردہ و ہر زماندہ موجود انسانلرک اصلاحی و کیزی، آجیق بوتون امراض اخلاقیہ تک مداواتی غایہ بیلن دین اسلامدن طبعیدرکہ بویله بر حرکت بکلہ نہ مز۔

انسانلرک ایچندہ اولیلہ لری وارکہ نعمتلہ آزییور، مرحتلہ بوزولیور، روحلر وارکہ قوتلہ شدتک تظاہراتی خارجندہ بر شیدن اورکمپور، آغیر جزالردن، صیق تہدیدلردن باشقہ سنہ قولای و یرمیور؛ صوکرہ ینہ انسانلرک ایچندہ اولیلہ لری وارکہ اییلکک قولی، رفقک کولہ سی اولیور، بونلرک آرسندہ دہ مختلف درجہ لر، متفاوت طبقہ لرموجود، کیمینی طاعت و استقامتہ سوق ایدن عامل، آخرتدہ کورہ جکفی اومدینفی مکافات، کیمنک کی دنیادہ اللہ ایدہ جکی ثمرات، کیمنک کی شداند حیاتی، مجادلہ معیشتی، حاصلی دنیانک نامتہای آلام و تقلباتی اوکا حسن ایتدیرمہ یں آسودہ بر قلب اولیور۔

بر طاقم آدملردہ کورولیورکہ شرفدن، شانندن، حسن شہرتدن باشقہ سنہ میل کوسترمیور؛ دیگر بر طاقی ایسہ بالعکس عزت کورور کورمز بورتی شیشیروب طغیان ایدیوز، قدر کیفہ، فضا ارادہ سنہ کورہ یورور صانیور۔

ایشتہ اسلام بو آدمکردن باشقہ اخلاقی، روحی دیگر خستہ لقلرہ طوتولش دہا نہ قدر ابنای بشر وارہ ہیسی ایچون کلشدیر۔

اصنامہ طابانلرک بر قسمی الہلک یا لکڑ جبار و منتقم اولاتی

اسما پسندیدن مدهوش اولانلرك ظلام یاس ایچنده بونالوب قالدقلری زمانلرده ایسه کندیلرینی «لطیف، رحیم، غفور، کریم، حلیم، مجیب، صمد، برّ، تواب، عفو» صفتلریله کورون براله مرحتکار قارشوسنده بولورلر. قلبلریته غفلت چوککش، جهل وضلال وادیلرند. طولاشیر، اللهک احکام وحدودنی طانیاز، عباداللهک حقوقنی کوزتمز، نظرلردن کیزلنمک صورتیله بوتون سفیل هوسانی تطمینیه باقار کیمسه لرمده جناب حق «شہید، لطیف، باطن، علیم، خیر، محیی» اسملریله متجلی اولور.

آریق شو ایضا حاددن دین فطرت اولان اسلامک بشری بوتون اوصاف وخصائصی ذاتنده کرچکدن جمع ایتیش براله ایمان ایله مکلف طوبدینی آکلاشلمشدر. اولیله اوصاف وخصائص که مشرکک طرفندن آری آری معبودلرده پارچه پارچه موجود اولدینی توهم ایدیلرده نفسلرینک اصلاحی ایچون اومعبودلرک بووصفله بورونمش بر شکله تخیلندن مدد اومولوردی.

بونکله برابر دین اسلام جناب حق بر طرفدن بت پرست اقوام ایله صابئیلری بوله کتیره جک صورتده توصیف ایتدیکی کی دیگر طرفدن دهریلرده کوستریوردی که «اول، آخر، ظاهر، باطن، نور، خالق، باری، مصور، مبدی، معید، محی، میت، حی، قیوم» هپ اودر.

حاصلی دین اسلامک الهی بوتون عقول بشرک بیلنمک، طانیق ایسنه دیکی وکونا کون اختلافلر کوسترین احوال وششونی اصلاح ایچون بوتون خلقتک کندیسندن یارديم بکله دیکی یکانه اللهدر.

اولیله بر الهدر که ایمان ایدن قوللرینی (یدعوننا رغباً وزهناً وکانوا لنا خاشعین - سورة مائیا) [۱] نظم جلیلی ایله توصیف ایدیور. بو مؤمنلرک ایچنده «رحمتک اولیله قوللری وارکه بر بوزنده کمال تواضعه بورورلر. شاید کندینی بیلمز لر بولر سورآنا حق اولورسه ایچیشمه به جک جواب ویرلر. معبودلرینک رضای سبحانیسی ایچون بوتون کیجهنی سجده لر، قیاملر ایچنده کجیرلر. یارب، قادیلریمزی، چو چقلریمزی سنک طاعتکده کورمکله کوزلریمزی نورلاندیر ویزی سندن قورقنلرک انک باشنه کجیر، دیرلر» [۲].

ایشته بو مؤمنلرک طابقلری معبود اوله ذوالجلال درکه کبریا وعظمتک نه قدر مظاهری وارسه هپسینی ذات صمدانیسه حصر ایتیش و اولیله دیگر موهوم معبودلره قارشنی عبات قصیدیه ادا اولونان [۱] مرحتیزی ایسته دکلی و عذابزدن چکندکلی ایچون بزی آکارل وداثما زه قارشنی خشوع ایچنده بولونورلدی.

[۲] وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هوناً واذنا خاطهم الجاهلون قالوا سلاماً والذین یتیتون ربهم سجداً وقیاماً... والذین یقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذریاتنا قرة اعین واجعلنا للمتقین اماماً - سورة فرقان.

افعال وحرکاتک کافه سنی ناصیل دین اسلامک تعلیم ایتدیکی عبادتلرده جمع ایله مشرکجه جاهلرک، مشرکک، صنم پرستلرک اوخیل الهلره وجودینه ایناندقلری بوتون اسماء وصفاتی ده یالکز کندنده طوبلامشدر. اوت، رجوق بت پرست عبادتلری وارکه دین اسلام اولنری قالدیرمادی. آنجق اوزرلرینه برلباس قدسی کجیردی، هر برینه کندی دنک حکمتنی ویردکن صوکره راقدی. مثلاً قربان غضوب سیال ایچنده تصور اولونان الهلرک رضاومحبتلرینی جلب ایچون کسلیردی. دین اسلام قربان کسمه نی اقا ایتدی؛ لکن شو ایکی آیت جلیله ده مصرح اولدینی وجهله بو عبادتدن بوسپوتون باشقه مقاصد اولدینی خلقه کوستردی: (والبدن جعلناها لکم من شعائر الله لکم فیها خیر فاذکروا اسم الله علیها صواف فاذا وخبث جنوبها فکلوا منها واطعموا القانع والمعتر کذلک سخرناها لکم لعلکم تشکرون لن ینال الله لحومها ولادمانها ولکن یناله التقوی منکم کذلک سخرها لکم لتکبروا لله علی ما هدیکم وبشر المحصنین - سورة الحج) [۱].

رده علیه الصلاة والسلام اقدمزک کندیلرینی ارشاد ایچون کلش اولدقلری بوبت پرستلرک دینلری منقرض اولمش، معبودلری اورته دن قالمش ظن اولونمالی، چونکه امریقانک جنوبنده، افریقانک هم جنوبنده، هم اورته لرنده، آسترالیایک بویوک برقسمنده، آسیانک شرقنده بواله لرک نامتاهی بقایاسیله امثالی آنیشایور. حتی بولنری تضرایتدیرمک ایچون میسور هیئتلری مالی رجوق فدا کارلنده بولندیلر. آنجق نصرایتک استنادکاهی اولان، حالبوکه نصرانیلرک صلاحنه پک آز خیری طوقرنان «محبت، رکنی حالت فکریه و اطوار روحیه لرینه یوقاریده اشارت ایتیش اولدیفمز بو تهرستلری هیچ ده علاقه دار ایدمه دی. بونک ایچوندرکه آرالردن بر جوخی مملکتلرینه تجارت مقصدیه اینن مسلمانلری کمال اهمیتله دیکله بور واوزون زمانه محتاج اولمقسزین، هیچ تشویق کورمه دن دینلرینی قبول ایدیور. مع مافیه بونده شاشه جق برجهت یوق. زیرا یوقاریده - بویه دیکمز وجهله اسلامک تعالیمی سر با فطریدر؛ طانیدینی آله ایسه اولیله برالله که آزعین نفسلری یاتیشدیریور؛ قانی یورده کلری بوموشایور، یاسه دوشمشلره اطمئنان، قورقنلره امان ویریور، متغلبه نی قهر ایدیور؛ سونلری سویور؛ رحیم اولانلره آجیور.

[۱] «ده ولری سیزک ایچون اللهک شعائر دینی صره سته قویدق. اولنرک بوزندن سزلر ایچون خیر وبرکت وار، بولرک یاقده طوروب بوغازلانیدن اوزرلرینه تکبیر آلکیز. پرده وشونجه هم کندیکزه یکزه، هم فقرینی کیزلین وکیزله مبوب ایستین فقرایه یدریکیز. ایشته بلیکه نعمتمزه شکر ایدرسکیز دیبه بزاوئلری سزلره بویه ججه مسخر قیلدی. اولنرک نه آئلری، نه ده قانلری هیچ برزمان الله وارم جق دکلدز، الله وارم جق اولان سیزک اخلاص ایله ایشله به جککیز اعمال صالحه در. سزلری دینک شعائرینه ارشاد ایتمه سته مقابل کندیسینی تکبیر ایتمه کن ایچون جناب حق اولنری بویه ججه سزه مسخر قیلدی. یارسول الله، موحدلری مزده له.»

دنیلان بر محلك اوستندن كورمش اولدقلىرى سويلديلر كه شودوليتله بو استقامتك سمتى غرب نقطه سندن جنوبه طوغرى ۳۰ درجه قدر بولميشدر . حالبوكه بوراده قرك غروب ايتىمى هيچ بر وقت قابل دكلدر . بو تدقيقات نتيجه سي شاهدلرك هلال يرته بر خيال كورمش اولدقلى نظر مشرده تماماً تأيد ايلدى .

۲ — امور شرعيه وكالتندن موضوع بحث مزه متعلق بر فتوا و برلمشددر . صورتى شودر :

« بلاد اسلاميه ده بر بلده مفتيسى اولان زيدك حضورنده هلال رمضان ويا هلال عيد برنج شرعى ثابت اولدقده زيدك اولوجهله ثبوتى ديكر بلده مفتيسى اولان عمروه كال اعتنا ايله تلغرافله اخبار ايتسه خبر تلغرافينك صدق بالتجارب متعين اولغله زيدك خبر مذكوري خبر مستفيض قوتى حائز واونكله عمل جائز اولورمى ؟ الجواب : هو الله اعلم اولور . »

بو فتوا ايله ايكي مهم مسئله حل ايدلمش اوليور : برى ، تعبير شرعيسى وجهله اختلاف مطالعه اعتبار ايدلماسى و بناء عليه هر هانكي بلده ده ثابت اولان غره نك ، بوتون بلاد اسلاميه تشميله جواز ويرلمسيدير . ديكرى ايسه تلغرافله ثبوت هلال اخباراتى معتبر طوتمسيدير . كوكل ايستردى كه بويله بوتون مسلمانلرك حقوقه تعلق ايدن عمومى رفتوانك اسباب موجب شرعيسى موضحاً نشر ايديلسين . بو خصوصى مقام طالى عائدندن استرحام ايلمكه برابر اسباب موجب اولمدينى جهته ذات مسئله عائد حل ايله مديكم بعض عقده لرى بوراده ذكر ايلكندن كچه ميورم :

اختلاف مطالع حقنده كي نظر علمى ي مقاله ده منحصر آ تشریح ايتشمدم . آفاقيت ثبوت اعتبار ايديلنجه ارايه ايلديكم احوال ثلثه خصوصيه نظر دفته آلهرق بونلره مستقلاً بر وجه شرعى بولمسي ايجاب ايدردى . مثلاً يوقايدده تصوير ايلديكم وجهله اميد بروننده رؤيت ايديلان بر هلال استانبولده كونشدن اول غروب ايدمه جك اولور ايسه استانبولده ثبوتك معتبر اوله جفنى تصريح ايتك لازم كليردى . مسئله نك بو كي خصوصيتلرني نظر دفته الموق و بوتون صفحاتنه مطلع اولمق ايجون ده هيئندن استفاده واستعانه ايتك اقتضا ايلردى .

عقده نك برى بودر . ديكرينه كلنجه : فتواده كي « كال اعتنا ايله رسماً » قيدندن خبرك نقل حكمن عبارت اولدينى مفهم اوله بيله جكي كي « كال اعتناء » ايله تعبيرندن ده شفره ايدلمسى لزومى استخراج ايدميلييرزكه بو طرز تفسير مقاله ده مندرج نقطه نظر مزك تماماً عيفيدر . لكن بوضورت تفسيره كوره خبر تلغرافينك خبر مستفيض نوعندن عد ايدلماسى لازم كلير . ديكر طرفدن فتوا خبر تلغرافى ي مستفيض قوتنده عد ايتديكندن شو حالده « رسماً » قيدى قضاء

دمين صايديعمز بوتون اوصافك دين اسلامده الله ذوالجلاله خاص اوله مسنك نتايجندنركه ملكي نه نسبتده واسع ، شوكتى نه قدر مد هس ، سلطنتى نه درجه ده جهانكي اولورسه اولسون افراد بشردن هيچ برينك مراتب آلميه دن برينه ، يا خود آكا ياقين بر مرتبه يه چيقايله جكنه قائل اولاجق مسلمان عالمده تك آدم بولوناماز . چونكه كوكلرده ، يرده اك بوكسك وصف آنجق اللهكدر . ذاتاً مسلمانك خاطرينه بويله برشى ناصل ظهور ايدميلييركه قرآننده طور مايوب « قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بيدك الخير انك على كل شى قدير » سورة آل عمران ، [۱] آيت جليله سنى تلاوت ايديور .

شريعتك بواسراى ، ايسترسه غير مسلم اولسون ، هيچ برانصافلى متفكر ك مجهولى دكلدر . لكن اسلامك يوزنى قرالامق و اودين معصومه قارشى هر كسده نفرت اوياندرمقدن باشقه بر غايه كوزنمين ميسوزلره كلنجه ، اولر جناب حقت اسماء حسنا سندن بعضيسيله انصافى كندى مقصدلرينه وصول ايجون وسيله اتخاذ ايتك ايسته يورلر . يوقسه بيلدكارى سويله دكارينك ، ميدانه ووردقلى كيزله دكارينك هيچ بر زمان عيى دكلدر .

رؤيت هلال مسرسي

۳

مقاله كچن هفته بيتدى رؤيت هلال مسئله سي حقنده اصل شيمدى ده مقدمه ده سويلديكم وجهله علاوه موضوع بحثه عائد بر ايكي شيدن بحث ايدم جكم :

۱ — هم شوال هلالنى ترصد ايتك وهم هلال حقنده تحقيقاتده بولمق اوزره بر هيئت اوله رق كيلو سه كيديلمشدى . كيلو سسك اك بوكسك موقعى اولان قلعه ترصد محلى انتخاب ايدلدى . كيلو سسك تخميناً اون بش ميل قدر اوزاقده بولنان وقره برون ناميله ياد ايديلان برون غرب نقطه سندن ۲۵ درجه شماله طوغرى اوزامش كوچوك بر طاغ سلسله سندن عبارت بولندينى وقره به طوغرى امتداد ايدمه رك تدريجاً درت ، بش درجه ارتفاعنه قدر افق شرقى ي تماماً قياتدينى مشاهده ايدلمكه كيلو سسك هلال ترصد ايتكه مساعد بر محل اولمدينى بادي امرده آكلاشلى . ذاتاً كويلي لرده بر كونلك آيك كويلرندن كورولديكى واقع اولمدينى سويلديلر . شاهدلر هلالى طوب اغاچلر

۱۱ يا محمد : دى كه اى ملكك صاحبي اولان آلهام ، سن ملكي ديله ديكنكه ويررسك ، سن ملكي ديله ديكنكه الندن آله بيليرسك ، سن ديله ديكني عزيز ايدرسك ، سن ديله ديكني ذليل ايدرسك ، خير ، يالكر سنك النده در ، سن هيچ شبهه يوقدركه هر شيه قادرسك .